Ostrovní dobrodružství

PRACOVNÍ SEŠIT

ISBN 978-80-7430-073-8

PhDr. Jan Voda, PhD., Mgr. Hana Hradilová

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
SCIO
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

A co tvoje angličtina?

SCATE - nový test anglického jazyka

- poskytne studentovi konkrétní informaci o jeho aktuální úrovni jazykových znalostí
- úrovně (A1 – C2) vychází z všeobecně uznávaných kategorií podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky
- měří dvě základní jazykové dovednosti - čtení a poslech
- konkrétní informace jsou pro studenty motivující a pomáhají jim i jejich rodičům vnímat jazykové vzdělávání v praktičtějších obrysech

scate

Testování probíhá ve dvou termínech - na podzim a na jaře
Cena - 125 Kč / test.

Více informací najdete na **www.scio.cz/scate**, u koordinátora projektu na **scate@scio.cz**, v zákaznickém centru na čísle **234 705 555**.

Ostrovní dobrodružství

PRACOVNÍ SEŠIT

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
SCIO
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato příručka vznikla v rámci projektu
Nauč se učit se (rozvoj klíčové kompetence)
CZ.1.07/1.1.00/14.0218

Vydavatel dává svolení k využívání i kopírování částí publikace,
a to výhradně bezúplatně ke vzdělávacím účelům.
Tento projekt je financován z Evropského sociálního fondu
a státního rozpočtu České republiky.

© 2012, PhDr. Jan Voda, PhD., Mgr. Hana Hradilová

ISBN 978-80-7430-073-8

KAPITOLA 1

Velká příležitost

Příběh si můžeš také poslechnout z nahrávky.

Petr se nezvykle dlouze zamyslel. Zatímco ostatní napjatě čekali, co tak závažného má na srdci, hledal slova: „To, co vám teď povím, vážení, je tak neuvěřitelné, že pořád přemýšlím, jestli se mi to jen nezdá! Přišel za mnou ředitel s tím, že na akademii hledají na měsíc pomocníky pro vědeckou výpravu. Budou mapovat málo prozkoumaný ostrov a nabízí, že můžeme jet. Pomáhali bychom jim s jednoduššími věcmi a mohli přitom zažít úžasný věci! Co tomu říkáte?“

Na chvíli se všichni odmlčeli, ale ticho netrvalo dlouho.

„To jako že bychom měsíc nechodili do školy? No, to je bomba!“

„Já teda nevím, jak to potom ve škole doženeme,“ zapochybovala Alena.

„Co děláš – to, že nás ve škole pustí, zadarmo nebude. Vypečený úkol na cestu nám už připravili. Ale tím bych se teď fakt nezdržoval.“

„No, to teda ne! To musíme vědět včas! Jak se můžu rozhodnout, když neznám okolnosti? Ty jsi plašan, ale já si to potřebuju rozmyslet! Nutně – chápeš?“ zareagovala nezvykle razantně Alena, kterou jinak nic nerozhází. I ona byla rozrušená tou neobvyklou nabídkou.

„A co ty, Kačko, tebe to neláká?“ hledal Jarda spojence pro své nadšení.

„Já nevím. S vámi bych jela určitě ráda, ale že by mě lákalo něco takového, to snad ani ne. Ale je fakt, že za měsíc na takovým ostrově se toho můžeme naučit víc než za rok ve škole.“

„My tam právě někoho takovýho, jako jsi ty, potřebujeme!“

„Aby tě brzdil, viď?“ skočil mu do řeči Petr.

„Hele, nech si ty urážky! Kačka má prima nápady a to se přece hodí.“

„A co teda budeme muset udělat do tý školy?“ zeptala se Alena.

„Ále, ňákej projekt,“ neochotně odpověděl Petr.

„Jak ‚ňákej‘?“ napodobil ho Jarda.

„Je to dost vlažně zadaný, prostě nějak zpracovat to, co tam zažijeme.“

„Takže to může být třeba i povídka? Nebo reportáž? Já bych psala o zvířatech, o kytkách, o vůních, o…“

„No dobrý, stačí,“ skočil jí do řeči Jarda, „tvoje vzdušný zámky mě tolik neberou, ale budu to poslouchat, jen jestli jedeš s náma...“

„Nebuď na ni takovej,“ zastala se Aleny Katka.

„Ale vždyť já ji chtěl jen pozlobit, Alča ví, že to nemyslím zle, viď?“

„Tak co – jdeme do toho? To je přece výzva, ne? Taková nabídka se neodmítá – copak nechcete vyměnit dobrodružství za nudu ve škole?“

„Když nám dáš ještě trochu času na rozmyšlenou…“ váhala Alena.

„Takže když si to shrneme: Všem se to docela líbí, ne? Navrhuju, aby každý řekl své zásadní slovo. A ostatní ho nechají mluvit, platí? Mně se to vážně líbí, něco takového se nenabízí každý den, já tedy říkám rozhodně ANO.“

„To, že bychom se vydali na takovou cestu, je jako z románu Julese Verna!“

„No, že bych z toho šílela jako vy dva, to teda ne,“ dodala trochu vlažně Katka.

„Neboj, to od tebe ani nikdo nečeká. Ale jedeš, ne? A co ty, Alí?“

„Ale jo, jen bych ještě ráda znala nějaké podrobnosti.“

„Tak dost váhání! Platí!?“

Ve čtveřicích zdramatizujte úvodní příběh.

Ke každému z dětí doplň do bublin komiksu to, co je pro něj typické. Místo slov můžeš bubliny vyplnit vhodnou kresbou (která vyjadřuje to, na co děti myslí nebo co říkají). Vyplň také svůj prázdný obrys – jak by ses v podobné situaci zachoval/a ty?

Porovnej se spolužáky, jak se vaše odpovědi liší, a diskutujte o tom.

Jarda *Katka* *Alena* *Petr*

Přečti si následující SMS zprávy – kdo z naší čtveřice je asi psal? Doplň i jejich podpisy.

„Mami mam velky problem musim se rozhodnout jestli pojedu na mesic nekam do tramtarie. Nevim co mam delat. _____“

„Bracho budes valit oci jedu na mesic na expedici!!! _____“

„Budes odpoledne doma? Musim se rozhodnout jestli pojedu na mesic pryc chci to s tebou probrat v klidu _____“

„Ahoj mami mame ze skoly skvelou nabidku doma vsechno povim to budes koukat jedeme na ostrov! _____“

Komu a co bys napsal/a v takové situaci ty?

.....

.....

.....

Diskutujte o tom, jaké výhody a nevýhody pro expedici spatřuješ v tom, jak děti přistupují k popsané situaci. Udělej si poznámky:

Které z těchto vlastností jsou ti blízké, ve kterých se poznáváš, které se ti zdají být hodně užitečné, které život spíš komplikují, … ?

dítě	vlastnost	výhody	nevýhody
Jarda	je do všeho „hr“	nenechá si utéct příležitost	snadno něco důležitého přehlédne

Jaké mají podle tvého názoru děti důvody (motivy) pro svou účast? Vypiš je. Kdybys mohl/a, proč bys chtěl/a jet ty sám/sama?

Katka	
Petr	
Jarda	
Alena	
já	

Vzpomeň si na situace, kdy ses pro něco rozhodoval/a a musel/a jsi zvažovat pro a proti. Můžeš si tu některé zapsat.

.....

.....

.....

.....

Pokus se najít příklady nejen ze školy.

A jak je tomu s učením? Je na předcházejících řádcích i situace, kdy ses něco učil/a? Pokud ne vzpomeň si na některé a rozděl je na ty, kdy ses učil/a rád/a a kdy nerad/a – jaké jsi pro to měl/a důvody?

rád/a	nerad/a
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

důvody	důvody
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

modro – moudro

O motivaci už vím ...

o mně – pro mě

KAPITOLA 2

Před odletem

Už jsi také zažilla, že se ti zdá, že čas někdy rychle utíká a jindy se vleče? Přemýšlej o tom, kdy tomu tak je…

Od té chvíle jako by se ručičky hodin zbláznily. Všechny ty přípravy a zařizování se rozběhly jako kolotoč, ze kterého se všem trochu točila hlava. Ačkoli nebyli všichni hned od začátku nadšení, přípravy je natolik pohltily, že brzy si na původní pochyby nikdo nevzpomněl…

Těch pár dnů do odjezdu se najednou smrsklo jako vyfouknutý balonek. Úvahy, co všechno vzít s sebou a jak se připravit, jim vyplnily každou volnou chvíli a na představy o tom, jaké to na ostrově bude, už nikomu nezbyl čas.

Úřední hodiny pasy
Po + St **8–17 h**
vydávání denně

Úřední hodiny
Centrum očkování
Po + St **10–16 h**

	8.00 8.45	8.55 9.40	10.00 10.45	10.55 11.40	11.50 12.35	12.45 13.30	13.40 14.25	14.35 15.20	15.30 16.15
Po	ČJ	MA	Fy	VO	ICT	Z			
Út	Ma	Čj	Aj	Bi			VV	VV	
St	ČJ	Ma	Aj	Aj	NJ	Hv			
Čt	TV	ČJ	NJ	Fy	Z	AjK			
Pá	Aj	Bi	TV	ČJ					

Před odjezdem si každý musel dobře promyslet, jak stihnout všechno, co bylo potřeba. Pomoz dětem všechno naplánovat.

Musím:
- *očkování na Centru očkování – nejpozději 4 dny před odletem*
- *vystavení cestovního pasu – do 2. dne*
- *sehnat větší kartu do foťáku (dodávky z e-shopů – nejlevnější – jsou do 48 hodin)*
- *roaming*

POZOR: Centrum očkování a pasové oddělení nelze stihnout v jediném odpoledni – jsou daleko od sebe!

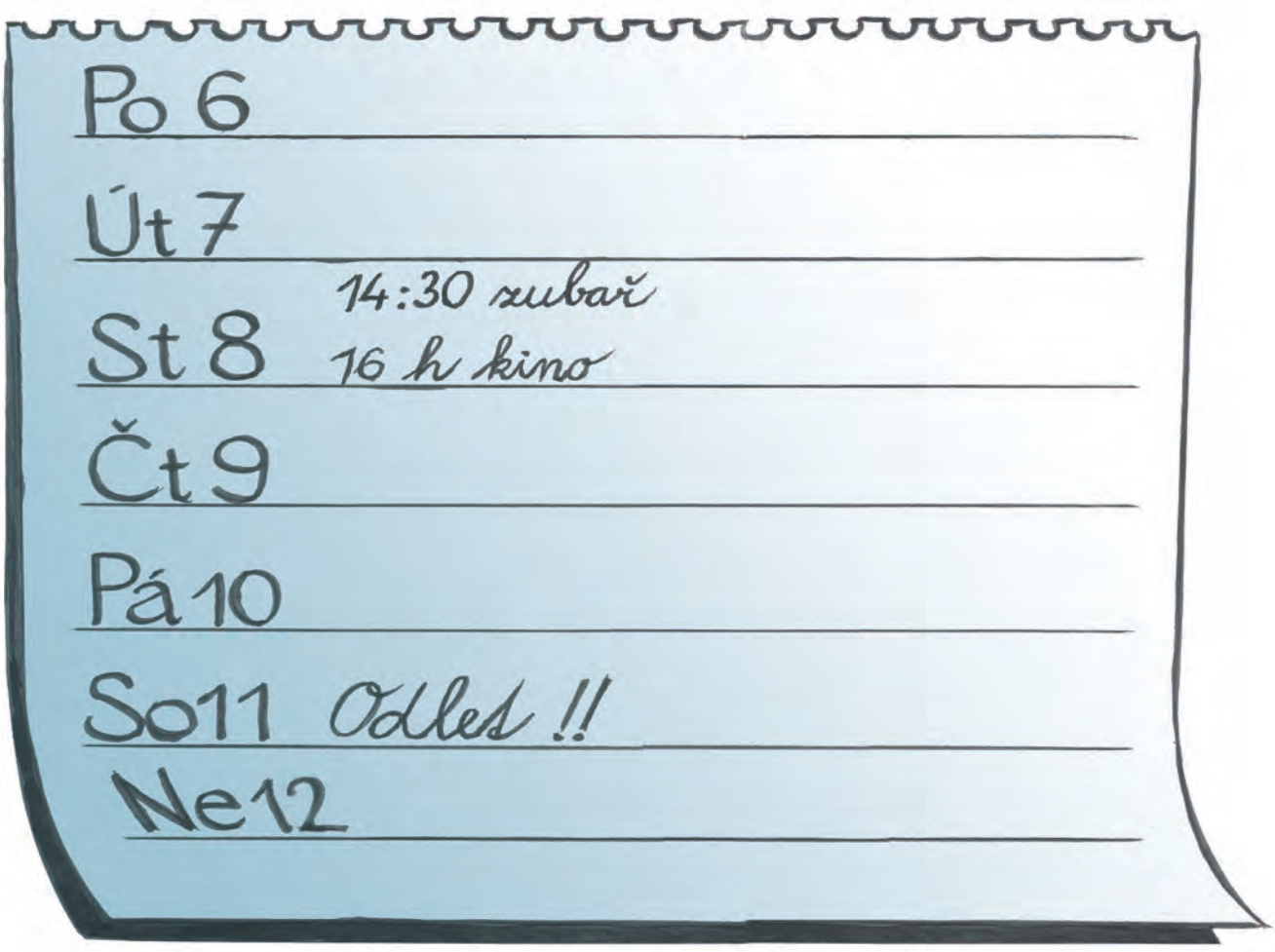

Vyzkoušej si sestavit seznam nejdůležitějších věcí, které nesmíš na výpravu zapomenout. Porovnej svůj seznam se spolužáky a sestavte jeden velký seznam – kde budou všechny „nejdůležitější“ věci jen jednou. Určitě budete mít víc než 10 položek!

Při sestavování seznamu rozmýšlej také o tom, PROČ jsi danou nezbytnost na seznam zařadil/a. Liší se vaše důvody u stejných věcí?

.....

.....

.....

.....

Vraťme se zpátky k účastníkům naší expedice. Už zbývá jen naplánovat, kdy vyjet, aby se včas dostali na mezinárodní letiště v Praze Ruzyni. Letadlo odlétá v 15:20. Děti bydlí na Moravě a rodiče je do Prahy povezou autem – částečně po dálnici D1. Běžně trvá cesta 3 hodiny. Na trase je ale objížďka (20 km). K odbavení se musí dostavit nejpozději 2 hodiny před odletem. Počítej s tím, že je třeba cestou zastavit u benzínové pumpy. Jak odjezd naplánuješ?

.....

.....

.....

Obdobně vypočítej, jak dlouho by cesta trvala z místa bydliště tobě. Autem nebo i veřejnou dopravou. Kde budeš hledat informace? Došli jste ve třídě k podobným řešením?

.....

.....

.....

Přemýšlej o tom, co jste museli v poslední době doma naplánovat (oslava narozenin, jak našetřit na nové kolo apod.). Bylo plánování důležité? Co byste dnes udělali jinak – zapomněli jste na něco důležitého?

Myslíš si, že učení a plánování jde nějak dohromady? Jak postupuješ, když dostaneš úkol „Za týden přines referát“ nebo když vyučující oznámí „Ve středu píšeme písemku na slovíčka ze 3. lekce.“?

Diskutujte se spolužáky o tom, jak se vaše postupy liší. Používáš diář, kalendář, mobil, nebo to řešíš jinak? Kdo „ohlídá“, abys nezapomněl/a, že máš jít k lékaři, na kroužek nebo na trénink? Pokud hraješ na hudební nástroj – kdy cvičíš?

modro – moudro

O plánování jsem se dozvěděl/a ...

o mně – pro mě

KAPITOLA 3

Začínáme

„Tak jo, děcka," začal vysoký hubený muž, „já jsem vedoucí celé expedice a jmenuju se Tomáš. Mám na starosti všechno plánování, organizaci a zásobování, zkrátka servis pro všechny, aby fungovalo, co fungovat má," a podal Petrovi ruku.

„Já jsem Karel. Jsem botanik – takže mojí parketou je všechno, co se zelená, teda – kromě tvého trička," a mrkl na Jardu.

„Mně říkají Richard a jsem geolog," zamumlal trochu nesrozumitelně starší muž velmi přísného vzezření.

„Já jsem Jitka. Jsem zdravotník výpravy – takže pokud budete mít nějaké zdravotní trable, přijďte za mnou," usmála se menší sympatická blondýnka.

„Já se jmenuji Marcela"

Přesto, že se skoro všichni dospělí představili jen křestními jmény, velmi rychle se dětem tváře, jména i profese členů výpravy slily v jednu barevnou šmouhu.

Na kartičkách v příloze sešitu najdete 8 jmen a povolání účastníků expedice (můžete přidat i další). Rozdělte si úlohy a sehrajte scénku s představováním.

Zapamatovala sis všechno?

Máš nějaké finty, jak si zapamatovat nové pojmy?

Najednou Jardovi zazvonil telefon a tak poodešel od ostatních.

„Co říkáš?“ opáčil do telefonu, „Počkej, ne tak rychle, nemám tužku,“ a horečnatě hledal něco, čím si udělat poznámky.

„Na,“ podává Alena Jardovi pero, „co se děje?“

„Nemluv na mě!“ vyštěkl na ni Jarda.

„No tak promiň, chtěla jsem ti pomoct, ale když ti to tak vadí…“ urazila se Alena, které se jinak mnoho věcí nedotkne. Mezitím se ostatní nahlas rozesmáli.

„28, 56, 33,... co?“

……

„Alčo, promiň, bál jsem se, že to spletu, volal Martin a bylo to fakt důležitý, nechtěl jsem se tě dotknout,“ omlouval se Jarda, když ukončil hovor a vrátil se k ostatním.

Proč asi došlo ke konfliktu?

Vyzkoušej si, jak je těžké si něco zapamatovat (byť jen na chvíli), když na to nemáš klid. Vyučující vám bude číst text a zároveň bude pouštět jiný z nahrávky. Zkus zachytit oba. Poznamenej si, co jsi slyšel/a:

.....

.....

.....

.....

Je v textech něco, co si zapamatovali skoro všichni?

Vyzkoušej si, tak jako děti v našem příběhu, jak těžké je pracovat, když tě někdo nebo něco ruší. Zapisuj podle diktátu souřadnice míst, která uslyšíš. Někteří z vás budou mít za úkol na ostatní občas mluvit.

.....

.....

.....

.....

Který úkol byl pro tebe těžší? Bylo snazší soustředit se na dvě věci najednou (dva příběhy), nebo na jednu (souřadnice)? Jak tuto zkušenost využiješ v učení?

„Koukněte, co jsem vám přinesla," podává dětem archeoložka Marcela fotografii, na které je obrázek vyrytý do velkého balvanu.

„Vůbec to nedává smysl," mumlá si Petr.

Děti si ho podávají a prohlížejí, až Katka vykřikne: „Ale jo!"

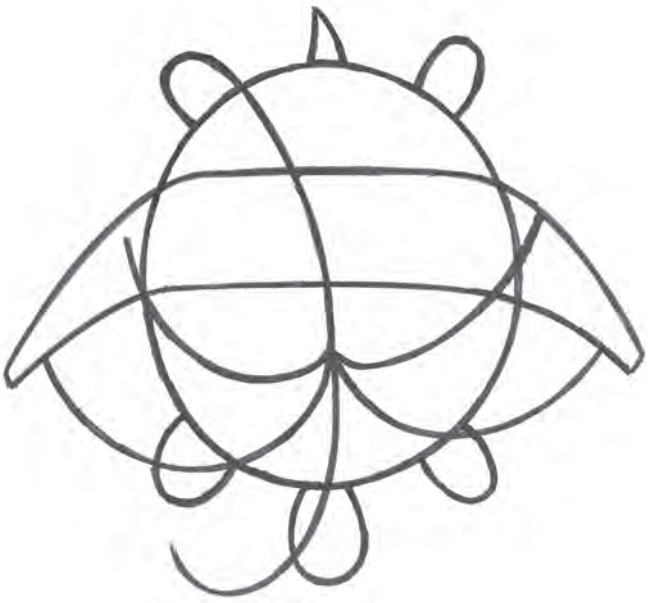

Prohlédni si obrázek, který Marcela dětem přinesla.
Zkus si ho zakrýt a pak nakreslit.

Jaký příběh (legenda) by se k tomuto obrázku mohl vztahovat?

Jak se ti to povedlo? Katka našla v obrázku smysl – nalezl/a jsi ho také?
Můžeš to teď zkusit znovu – jde to lépe? Pokus se vyjádřit myšlenku – co z toho by se dalo přenést do učení.

.....

.....

Zkus si zapamatovat následující řadu čísel. Stanovte si ve třídě čas, po který se máte řadu učit. Vyzkoušejte se navzájem. Jak jsi úspěšný/á? Kolik jsi zvládl/a?

158 – 266 – 482 – 914 – 1 778 – 3 506 – 6 962 – 13 874

Která čísla sis zapamatoval/a dobře?

.....

Pokus se najít v číselné řadě zákonitost. Zkus to potom znovu. O kolik je tvůj výsledek lepší?

.....

modro – moudro

Už vím, že když se chci něco naučit ...

o mně – pro mě

KAPITOLA 4

První výpravy

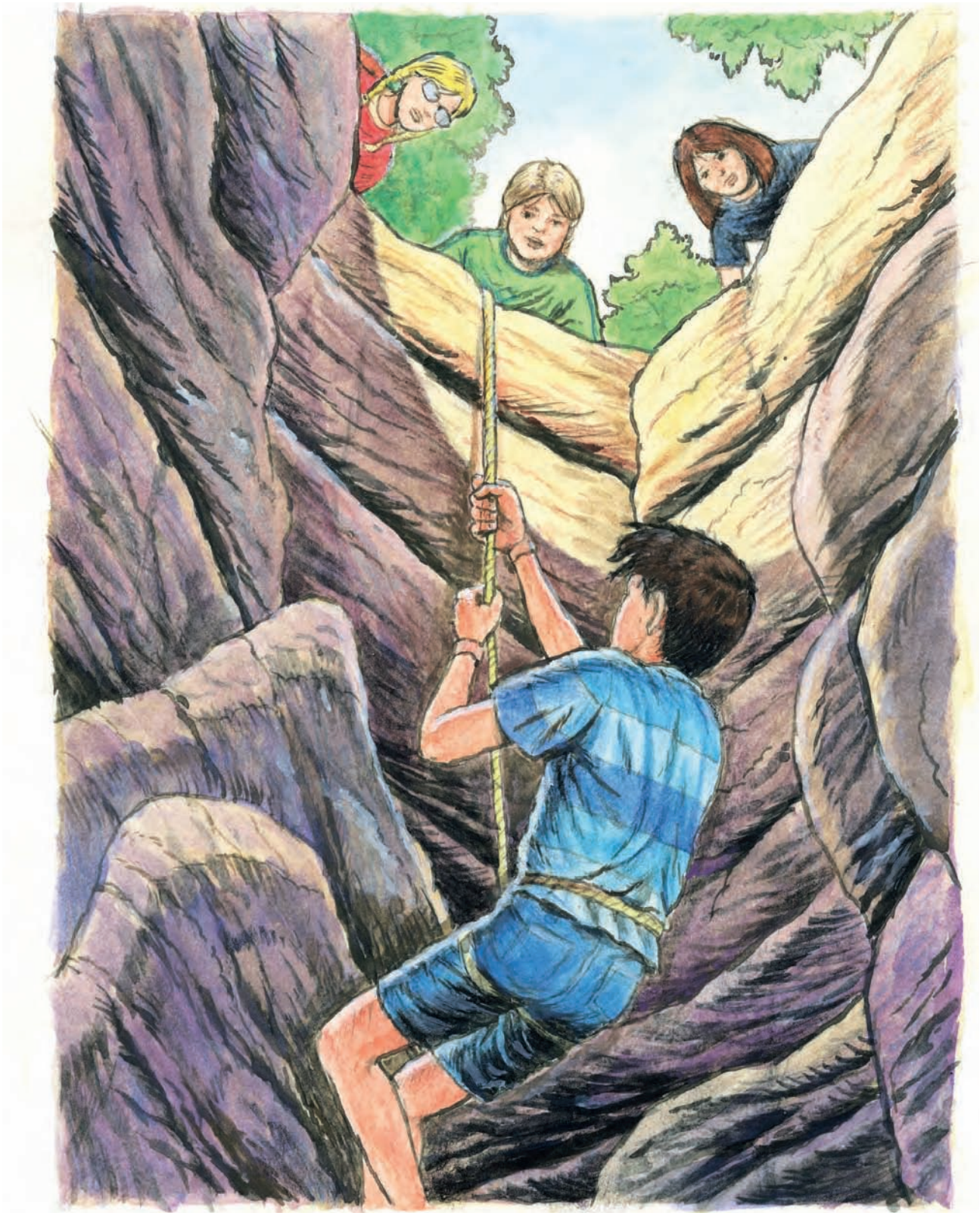

„Já už se tak těším, až se vydáme na první výpravu!“ zasnila se Katka.

„Já taky, ale vlastně si vůbec neumím představit, co všechno nás čeká,“ vnesla Alena do Katčina nadšení trochu pochyb.

„Tak to bude snadné,“ vstoupil jim do hovoru David. „Nejdřív se tu prostě porozhlédneme. Kde jsme a co je kolem. A podle všeho to bude dobrodrůžo! Nezapomeňte přibalit lana a plavky!“

„To mě málem obchází hrůza,“ pohaslo Katčino nadšení.

„Hlavu vzhůru, proto tu přece jsme!“ plácl Jarda Katku po ramenou, „Něco zažijeme!“

…….

Zdálo se jim, že ani nešli tak dlouho, ale když se podívali zpátky, jak daleko je jejich základna, sami se podivili. První úkol – zmapovat okolí – se zdál být příjemnou vycházkou. Překvapení však na sebe nedalo dlouho čekat.

„A kudy teď?“

„Vzhůru dolů,“ odpověděl lakonicky David.

Všem se zatajil dech. Cesta končila širokým, ale tmavým vstupem do jeskyně, který se příkře svažoval.

……..

Když se spouštěli do jeskyně, kterou měli prozkoumat, bylo to napínavé samo o sobě. Nejdřív se museli rozkoukat ve tmě a také se naučit, jak správně klást nohy na skálu, oběma rukama se pevně drželi lana a dech se tajil i těm jindy odvážným. A pak narazili na sérii obrázků a symbolů vyrytých do skály. Nebylo čím ani kam si vše poznamenat, mobil u sebe neměl nikdo a museli se tak spolehnout jen na svou paměť.

Na obrázku jsou tajuplné symboly, které děti spatřily v jeskyni. Zkus si je všechny zapamatovat. Ani ty si nemůžeš nikam nic poznamenat a musíš spoléhat jen na svou paměť.

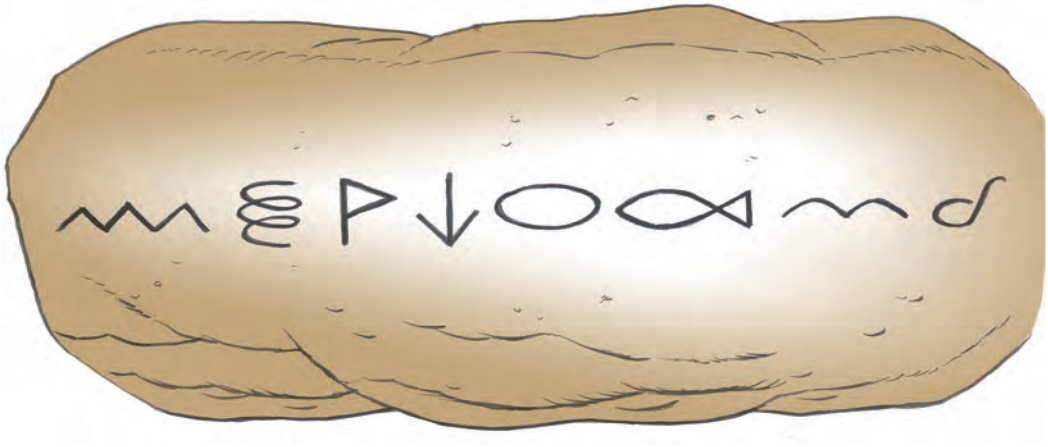

Chceš-li si vyzkoušet situaci, v jaké se učily děti, dívej se na obrázek v podřepu (dokud to vydržíš). Nebo si ve třídě stanovte časový limit.

Když si najdeš mezi symboly, které pro tebe nic neznamenají, nějakou spojitost nebo souvislost, uvidíš, že to půjde lépe. Zakryj si obrázek a zkus to znovu:

.....

Dá se tento způsob (najít souvislost, pomůcku) využít v učení? Kdy a kde? Na co se naopak nehodí? Porovnejte své odpovědi:

vhodné	nevhodné
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Děti se pak vydaly každé s jinou skupinou vědců a pomáhaly jim. Musely se přitom naučit spoustu věcí a také si zapamatovat mnoho nového (slovíčka z cizího jazyka, vzoreček z matematiky nebo spoustu neznámých odborných pojmů). Podívej se, co se při tom učily a jak. Co bys jim poradil/a ty? Do pravého sloupce napiš, která pomůcka či metoda se dá použít při učení (ve škole).

Alena pracovala s historikem a zapisovala data. Musela si některá zapamatovat. Hledala souvislosti a matematické vztahy mezi čísly. Představovala si obrázky, na kterých se vyskytují v určitém počtu nebo v souvislostech osoby, věci…
Třeba rok 1286 jako řadu sudých čísel, která klesají: (12 – 8 – 6), jako datum: 12. srpna (8.) je 6. týden prázdnin, jako 12 měsíců = rok, což je skoro nekonečná (stojatá 8) doba, než přijde červen (6) a s ním prázdniny, …

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Jarda zpracovával terénní měření. Měl si mimo jiné zapamatovat několik úkonů v přesném pořadí a žádný nevynechat ani nepřehodit. Vytvořil si větu, ve které slova začínala na stejné slabiky jako jeho úkoly.

.....
.....
.....
.....
.....

Katka spolu s biologožkou pořizovala seznam rostlin, které rostou v nejbližším okolí. Některé latinské názvy si také musela pamatovat. Hledala, co jí slova připomínají v češtině, co už zná třeba z jiného jazyka nebo podobný tvar slova.
Třeba insecta je latinsky hmyz a insect je hmyz anglicky, vulpes (ani vůl, ani pes) je latinsky liška, …

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Petr zkoumal s Marcelou zkameněliny. Vymýšlel krátké rýmovačky – aby se mu nepletly pojmy, které potřeboval často.
„Lodyha, ta nese listy, stvol má stonek zcela čistý.“

.....
.....
.....
.....
.....

Pamatuješ si na úkol z minula (představování se – jména a profese členů výpravy)? Pokud si nevzpomeneš na všechno, asi tě to nepřekvapí. Která jména a profese sis zapamatoval/a?

.....

.....

Vzpomeň si na něco, co se stalo minulý týden. Jakou událost si pamatuješ? A tvoji spolužáci? Čím byly události důležité? Poznamenej si událost i důvod, proč sis ji, podle tebe, zapamatoval/a.

událost	důvod
.....	.....
.....	.....
.....	.....

modro – moudro

Když si chci něco zapamatovat ...

o mně – pro mě

KAPITOLA 5

Masožravky

„Tak to je ale mazec," komentoval Jarda počasí, když vykoukl ven. „To se žádný kytky nekonaj."

Obloha měla barvu asfaltu, lilo, jako když obrátí konev, a taky se pořádně ochladilo. Ptáci skoro nezpívali, většina květů se zavřela a vypadalo to, že nejlepší řešení je zalézt zpátky do pelechu.

„Tak děcka," zahalasil venku zvesela Karel. „Kytky mají sprchu, tak my toho využijeme jinak. Stejně bude lepší, když se nejdřív trochu vybavíme teorií. Takže změna plánu. Po snídani osedláme techniku a bude botanikum studiózum!"

„Ten je dneska vtipnej, až se mi kroutí palce u nohou," zamumlal ještě v polospánku Petr, kterému se rozhodně z vyhřátého spacáku nechtělo.

„Mně to rozhodně nevadí, hlavně že nemusím do toho psího počasí. Teď bych se fakt nechtěla brodit bahnem s lupou," snažila se Alena dodat Petrovi trochu optimismu.

„Ale já se na to těším! Vstávejte lenoši!" zavelela Kačka a začala tahat ostatní z postelí, „mám totiž zaručenou informaci, že dneska budou v plánu ma-so-žrav-ky!"

„Tý jo, tak to asi vylezu! Kytky mě sice neberou, ale když okusujou prsty, to je jiný kafe!" probral se Petr.

Výprava má na ostrově pochopitelně jen omezené množství knih. Většinu potřebných informací tak hledá na internetu nebo v elektronických knihách. Pojď teď spolu s dětmi najít něco o masožravých rostlinách.

Když zadáš do vyhledavače pojem, který hledáš, zpravidla ti nabídne různé možnosti. Např:

– vše
– obrázky
– videa
– nákupy
– více

- Internet
- Firmy
- Zboží
- Mapy nové
- Obrázky
- Video
- Slovníky

Hledej v různých vyhledavačích, jak třídí informace. Kolik různých kategorií nabízejí? Umíš si vždy představit, co se pod pojmy skrývá?

Co se skrývá pod zakroužkovaným odkazem „Více“?

Naši 4 kamarádi začali hledat informace o masožravých rostlinách. Každý pracoval samostatně. Přesto, že použili stejný vyhledavač, každý našel různé množství odkazů. Prohlédni si je a zjisti, jak je to možné:

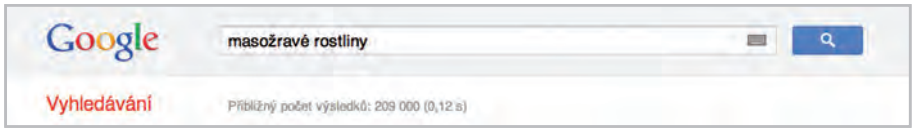

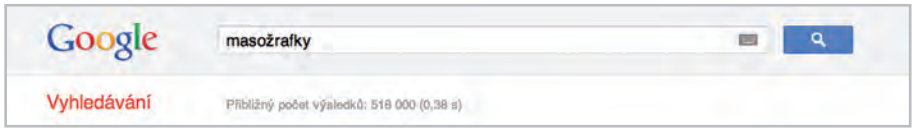

Zkus zadat i jiná klíčová slova.

.....

.....

.....

.....

Vyzkoušej si zadat stejný pojem (klíčové slovo) do různých vyhledavačů. Kolik různých odkazů ti nabídnou? Např:

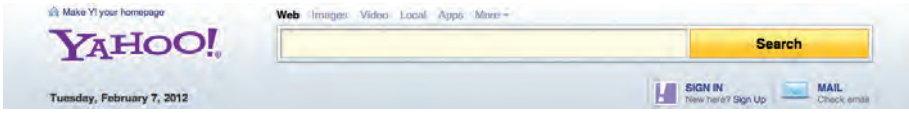

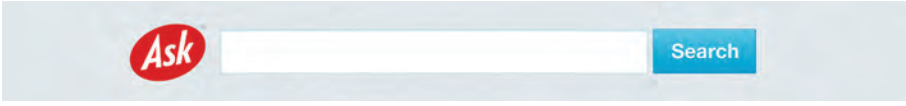

Používáš i jiné vyhledavače, než je zde uvedeno? Můžete ve třídě sepsat seznam těch, které používáte – kolik jich obsahuje?

Na stránkách jednoho mladého bloggera děti narazily na následující informaci:

Vědci z americké univerzity v Bratislavě objevili nedávno zcela nový, dosud nepopsaný druh masožravé rostliny. Tato masožravka se popíná po kmenech baobabů do výšky až 100 metrů. Rostlina dostala název Darwiniana po svém objeviteli.

Co znamená slovo blog? Kdo je to blogger?

Ověřte si pravdivost této zprávy. Jak to uděláte?

V elektronické knihovně si děti vytipovaly následující odborné časopisy. Které z nich se specializují na problematiku masožravých rostlin? (Ověřte!)

a) Trifid
b) Zpravodaj CCPS
c) Živa
d) Kouzelná orchidea
e) Zahrádkář (s přílohou Zahrádkářka)

Zkus najít v elektronické podobě např. svůj oblíbený časopis.

Na stránce youtube.com najdi příspěvek s názvem **Stromy zabijáci.**

1. Zjisti, jakou funkci mají jednotlivé ovládací prvky přehrávače. Doplň k šipkám popis funkce.

2. Přehraj si video (možná ho budeš potřebovat zhlédnout několikrát, popř. na důležitých místech zastavit nebo se k některým pasážím vrátit).

– Prostuduj pozorně informace a pořiď z nich poznámky.
– K informacím přistupuj kriticky – ověř je z více zdrojů!
– Ohodnoť příspěvek v anketě.
– Přidej svůj vlastní komentář.

[1]

Jak si shromažďuješ informace? Jak je uchováváš v PC? Podle čeho je třídíš do složek?

modro – moudro

Internet je dobrý zdroj informací, ale ...

o mně – pro mě

KAPITOLA 6

Kde ty věci jsou?

Naši kamarádi vyrazili hned za úsvitu k blízkým vrcholkům. Batohy, naplněné všemi pomůckami, které mohli potřebovat, i jídlem na celý den, je trochu tlačily k zemi, ale nikomu to nevadilo. Těšili se na samostatné pozorování a zkoumání. Šla s nimi jen Zorka, která měla dohlédnout na jejich práci a z nejzajímavějších nálezů pak připravit preparáty.

Po dvou hodinách chůze byli na místě. Rozložili na zem všechny nástroje, lupy, atlasy a po krátkém Zorčině zopakování toho, co mají dělat, se pustili do práce. Ale nešlo to tak snadno, jak doufali. Nejprve se všichni rozběhli do terénu posbírat brouky, mušky a jinou havěť, ale pak se nemohli dohodnout na dalších věcech: kdo je bude určovat, kam je uloží, v jakém pořadí je prohlédnou pod lupou, jestli si nálezce sám určí a popíše detaily, kde bude uložen klíč k určování bezobratlých a kde foťák a spoustu dalších… Také se ukázalo, že některé pomůcky by rádi používali všichni najednou, a přitom jich nemají dost pro každého.

Vyučující vám zadá úkol. Podobně jako naši kamarádi se budete muset podělit o pomůcky.

Knihovny, kabinety, odborné učebny (laboratoře, dílny), tělocvična, dokonce i školní jídelna mají obvykle svá zvláštní pravidla stanovená v nějakém řádu. Zboží na regálech obchodů také není náhodně umístěné a pravidla silničního provozu jsou dokonce stanovena zákonem. Diskutujte o tom, jaký význam mají řády obecně, jak jsou věci uspořádány a proč?

Myslíš, že i doma je důležité mít ve věcech řád a pořádek?

Vyfoť doma (a sem nalep) nebo nakresli svůj pracovní stůl.

Alena zmateně pobíhala po louce: „Nevíte někdo, kam jsem dala atlas? Neviděli jste ho?“

„Copak atlas,“ mumlala si Katka nad rozbitou zkumavkou, kterou nedopatřením sama rozšlápla.

„Ale tohle jsem našel já, tak si to chci vyfotit sám!“ naštvaně odsekl Petr Jardovi, který se za ním přihnal s foťákem, aby jeho nález vyfotil.

Už jsi někdy zažilla podobnou situaci?

.....

.....

.....

Zkus si, jak se v obdobných situacích chovat, aby ses vyvaroval/a škodám a konfliktům (nedorozuměním). Dopiš do bublin, jak by bylo vhodné odpovědět v následující situaci. Poslední dvě zvol sám/sama:

a) Někdo tě požádá, abys mu půjčil/a lupu. Ty s ní ale zrovna pracuješ na důležitém pozorování.

b) Spolužák/spolužačka už dokončili práci s atlasem, který by sis rád/a vypůjčil/a.

c) Při pozorování dalekohledem ti někdo nevědomky vstoupil do výhledu.

d) Nevíš si rady, jak na fotoaparátu nastavit makro zoom.

e) Potřebuješ se soustředit na práci, ale ruší tě hlasitý hovor dvou spolužáků vedle.

f) Někdo ti z nepozornosti polil vodou zápisky.

g) .....

h) .....

Zahrajte si tyto situace společně ve třídě.

„Ukaž, co to je?“ prohlíží Alena zvědavě cosi v průhledné schránce, co vypadá jako kousek klacku.

„No, sám nevím, ale před chvílí se to pohnulo!“ odpověděl jí Jarda, který se zároveň snažil něco najít v atlase.

Katka s foťákem v ruce zkoumá, jak a kam správně postavit nádobu s neznámým nálezem, aby se jí neleskla a neodrážela do objektivu stíny.

„Já ti pomůžu,“ nabízí se jí Petr a rozkládá svou bundu jako slunečník.

„Díky, teď je to lepší,“ usmála se na něj Katka.

„Netušíte někdo, kde to mám vůbec hledat?“ ptá se ostatních Jarda, který zatím marně listuje atlasem rostlin.

„Jestli se to hýbe, tak to možná nebude rostlina,“ všimla si Alena knihy, kterou má Jarda v ruce.

„No jo, to dá rozum!“ odkládá Jarda atlas, „už jsem z toho jelen!“

„Ale mezi jeleny to nehledej,“ popíchne ho Petr a všichni se rozesmějí...

Vyzkoušej si alespoň jeden z následujících úkolů:
a) na malý kousek balonku napsat fixem vzkaz
b) podepsat se na malý papírek (druhou rukou ho nemůžeš přidržovat)
c) zapnout náramek (nebo zapínání řetízku těsně okolo ruky)
d) obkreslit jednou rukou klíč položený na papíře (nesmíš použít druhou ruku).

Kdy naposledy ti byla užitečná něčí pomoc? Co jsi dělal/a? Kdo a čím ti pomohl/a? Přemýšlej o situacích ve škole, ale i mimo ni.

.....

.....

.....

Vyučující vám rozdá 2 texty do dvojice. Každý prostudujte ten svůj. Potom seznamte s nejdůležitějšími informacemi spolužáka/spolužačku. Naučte se navzájem to, co jste se dozvěděli.

Kdy je pro tebe dobré učit se sám/sama a kdy s někým? Jaké to má výhody?

sám/sama	výhody
.....	.....
.....	.....

s někým	výhody
.....	.....
.....	.....

modro – moudro

Místo, kde se učím…

Lidé, s nimiž se učím…

Když se učím sám/sama…

o mně – pro mě

KAPITOLA 7

Hodněnožky

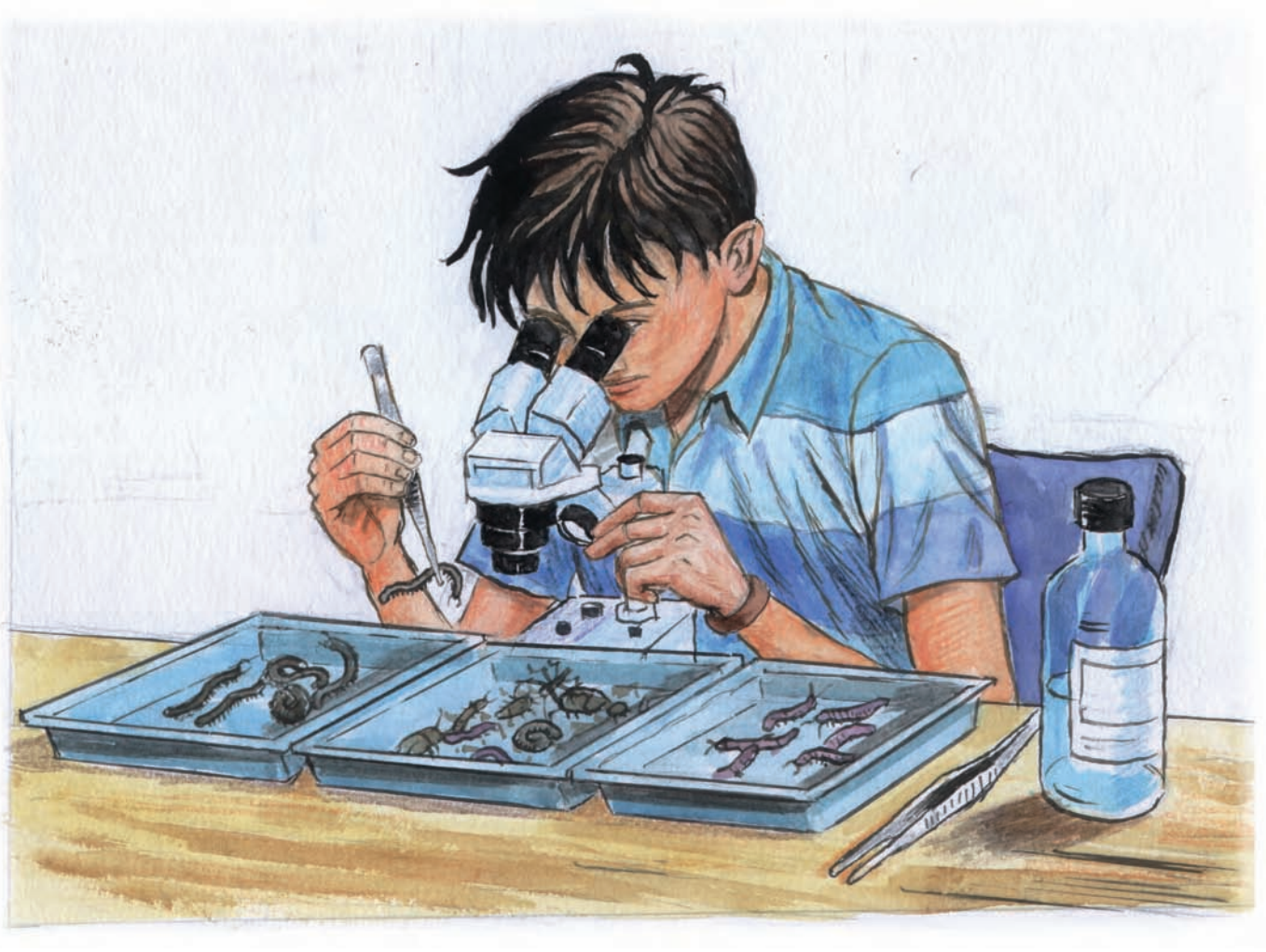

Na poslední terénní výpravě naši kamarádi nasbírali také spoustu materiálu k pozorování, který přinesli na základnu. Byl to zejména hmyz a jiné druhy bezobratlých živočichů. Ještě téhož dne po večeři začali s jejich tříděním.

Petr hleděl soustředěně do velké misky, ve které se hemžily nožičky spousty různých breberek! Jeho úkolem bylo ze vší té havěti vybírat mnohonožky do jedné nádoby, stonožky do druhé. Chvílemi si připadal jako v pohádce o Popelce – jen ti holoubci, kteří by pomohli, nikde. Z práce ho najednou vyrušila Katka:

„Ty jsi ale truhlík, koukej, co děláš! Vždyť je tam házíš obráceně! Nech toho a na chvíli si odpočiň. Takhle je to práce k ničemu a stejně to po tobě někdo musí předělat!“ A dost možná já – pomyslela si Katka jen pro sebe.

„Jestli chceš, tak tě vystřídám,“ nabídl se Jarda, „stejně se mi líp pracuje večer.“

„Dík, to já si zase radši přivstanu,“ zívnul Petr. „Jdu spát. Dám si budíka a dodělám ráno to, co nestihneš.“

„Máte pravdu, děcka, nikdo se neumí soustředit dlouhé hodiny, aniž by nezačal dělat chyby,“ pochválil jejich dohodu Tomáš.

Vyzkoušej si něco podobného jako děti v našem příběhu. Tvůj úkol je podtrhnout セ – zakroužkovat す – škrtnout 去.

セ　す　去　ち

セすムセちセムちセちすちセちすセちムセすムすムちムセムちセ
ちムちセセセムスちムスちちムちスちムムセセセちすセちすセム
ちムセムちムちセムセちセちセムセちムヲムすちヲムちちムヲす
ちちすちセセセセすムセちセムちセちすちセちすセちムセすムす
ムちムセムちセちムちセセセムスちムスちちムちスちムムセセセ
ちすセちすセムちムセムちムちセセムヲちセムセちムヲムすちヲ
ムちちムヲすちちすちセセセセすムセちセムちセちセちすセちム
セすムすムちムセムちセちムちセセセちムスちちムちスちムム
セセセちすセちすセムちちちすちセセセセすムセちセムちすセち
ムセすムすムちムセムちセちムセムスちムスちちムちセすムセ

Kdo se ve své práci (povolání) musí hodně soustředit? Kde by měla chyba z nepozornosti tragické důsledky?

Jak by asi dopadlo tvé snažení, kdyby předcházející úkol měl ještě dalších 20 řádek?

Navrhni postup, co bys musel/a udělat, kdyby úkol pokračoval a na jeho výsledku záleželo:

.....

.....

.....

Zkus si své odpovědi roztřídit podle toho, ve kterých situacích si záměrně tvoříš vhodné podmínky a kdy jen odstraňuješ rušivé vlivy.

Nejen podle předchozího cvičení doplň, co tebe osobně ruší, když se potřebuješ soustředit. Jak se snažíš tyto vlivy zmírnit nebo odstranit?

ruší mě	odstraním to tak, že…
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Máte ve třídě nějaká pravidla pro práci, abyste se navzájem nerušili?

Srovnávej, jak se vaše odpovědi liší.

Jaký vliv na výsledek by pravděpodobně mělo, kdybys cvičení dělal/a hodně pozdě večer nebo po vyčerpávajícím tréninku?

Jeden z rušivých vlivů je únava. Jak poznáš, že jsi unaven/á? Co děláš proti únavě a pro obnovu sil?

Už se ti stalo, že ses něco učil/a nebo jsi četl/a tak dlouho, až jsi měl/a pocit, že vůbec nevíš, o čem čteš?

.....

.....

.....

.....

Ve kterých situacích či povoláních je přikázáno, a dokonce kontrolováno dodržování přestávek?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Najdi v úvodním vyprávění tu část, ve které děti zmiňují, že jim vyhovují při práci různé podmínky. Myslíme si, že při učení je to také tak. Vypracujte ve skupinách tabulku a ptejte se sebe navzájem, co každému z vás při učení vyhovuje. Sami vymyslete, čím vším se mohou vaše potřeby při učení lišit, a tabulku rozšiřte.

jméno				
Okolní teplota (tepleji/chladněji)				
Čas (dopol./odpol./večer)				
Hluk (ticho/hudba)				

Našli se ve třídě dva/dvě (nebo víc), kteří potřebují k učení úplně stejné podmínky?

modro – moudro

Když se chci soustředit…

Při učení mi vyhovuje…

o mně – pro mě

KAPITOLA 8

Domorodci

Jakub se tvářil tajemně. To, co se zračilo v jeho tváři, nenechalo nikoho na pochybách o tom, že se chystá něco opravdu mimořádného.

„Večer zažijeme něco, na co celý život nezapomenete," začal pomalu Jakub.

„Můžeme se zúčastnit, samozřejmě jako hosté, večerního obřadu zdejšího domorodého kmene."

Rozhostilo se ticho, ale kamarádům hučelo v hlavách jako v úle. Myslí to vážně? Je to bezpečné? Tak proto býval Jakub často pryč a na naše otázky odpovídal jen vyhýbavě!

Ticho přerušil Jarda nezvykle pomalu a vážně: „Tak to bychom neměli udělat žádnou botu, co?"

„No, to by se teda fakt nehodilo," potvrdila jeho slova Katka.

„A my o nich něco víme?"

„Nebojte se, na všechno jsem myslel," podal jim Jakub dva listy papíru.

Už ses setkala s tím, že zvyky nebo způsob života jsou v jiných zemích jiné než u nás?

Prostuduj si oba texty. Odkud asi pochází?

Kněží jsou domorodými kmeny velmi uznáváni a těší se jejich úctě. Bez nich by totiž nebylo možné podstoupit důležité obřady.

Příkladem je obřad usmíření kmene Na´zanů, který se opakuje každý rok. Na´zanové věří, že se obřadem usmíří s lesními duchy a ochrání se tak před nemocemi a přírodními pohromami. Bojí se, že kdyby obřad neprovedli, kmen by postihlo velké neštěstí.

Se stmíváním se kolem středu vesnice, většinou u velkého ohniště, sejdou dva kněží, doprovázeni zvukem mnoha bubnů a tancem dívek. Oba jsou oblečení do obřadních šatů, ve dvou odlišných barvách. Jeden z nich odvede polovinu mužů do lesa, kde počkají do západu slunce.

Zbytek zůstane ve vesnici a kněz jim na tváře nakreslí barevné znaky, tedy jejich válečná jména. Čím je bojovník silnější a udatnější, tím delší je jeho válečné jméno. Kněz také bojovníky vyzbrojí kopími a štíty.[1]

1) NEWMAN, L., ZACK, R. Historie domorodých kmenů. Praha, nakladatelství Šifra, 2011, s. 176–180.

Jakmile zapadne slunce, zapálený oheň dá skupině v lese znamení, aby se vrátila zpět do vesnice. Tam se postaví přímo proti řadě tvořené těmi, kteří ve vesnici zůstali.

Na další znamení vydané bubeníky se bojovníci začnou přetlačovat, s cílem odtlačit druhou skupinu co nejdále od ohniště.

Mezitím na sebe kněží hlasitě pokřikují a předstírají, že se hádají. Poté, co zápolení nějakou dobu probíhá, se kněží přestanou dohadovat a společně, bok po boku pronesou posvátná slova.[2]

Na to spolu bojovníci přestanou zápolit a za opakování posvátných slov se postaví kolem ohniště. Kněží nechají kolovat misku s vodou, do které předtím vložili několik velkých zelených listů, aby si muži mohli smýt barvu z obličeje. Zbraně jsou spáleny v ohni.

Podle některých výzkumníků jde o opakování příběhu o vzniku kmene Na´zanů. Podle těchto badatelů má obřad připomínat usmíření dvou menších kmenů, které spolu dlouho válčily a které se po usmířené sloučily do jednoho kmene Na´zan.

2) .....

Domorodci, L. H. Dawis, vyprávění z deníku cestovatele (napsáno v roce 1876)

Před západem slunce se celý kmen sešel kolem velkého ohniště, které zatím jen doutnalo.
Po nějaké chvíli se dospělí muži rozdělili na dvě stejně velké skupiny.

Jedna skupina zůstala na místě a druhá se odebrala k lesu spolu s jedním ze stařešinů, oblečeným do modrého roucha. Tam dam dam, bubny se rozezvučely.

Druhý stařešina, oblečený v rouchu temně rudé barvy, začal zbylé muže obcházet a jednomu po druhém jim vtíral rudý popel do tváří. Poté jim rozdal podélné červené štíty a útlá kopí.

Dívky zapálily oheň a začaly kolem něj se zpěvem tančit, ale muži stáli nehnutě. V rudě zbarvených tvářích se jim zračilo napětí. Bubnování se zrychlovalo, bojovníci kopími rytmicky tloukli do štítů.

Zdálo se, že se stíny kolem lesa pohnuly, byla to ale druhá skupina mužů. Když přišli blíže, plameny ohně ozářily modré čáry, které jim protínaly tvář. Jejich štíty byly odlišné, o trochu menší a kulaté.

Obě linie teď stály jen několik pídí od sebe a muži si hleděli zpříma do očí. Bubny jakoby se zbláznily, stále silnější dunění se rozléhalo do noci. Pak najednou utichlo.

Muži propukli v mohutný řev a řady se začaly divoce přetlačovat štíty. Přestože bojovníci zabírali ze všech sil, linie se nikam nehnula.

Po chvíli oba stařešinové, nyní bok po boku, strhli svá barevná roucha a pozvedli ruce. Všechen řev ustal. Do nastalého ticha starci pronesli:

„Den tapur ten ren, ter danah imoha talem, den tapur ten ren, den tapur ten ren.“

Obě řady mužů sklonily hlavy a sborem odpověděli: *„Tapur ten ren, ter danah imoha talem.“*

Poté se muži postavili kolem ohně, střídavě modrý a červený, z tváří si smývali válečné barvy a odhazovali kopí i štíty do planoucího ohně.

Plameny šlehaly do výše, zatímco se krajinou neslo sborové *„tapur ten ren, ter danah imoha talem.“*

Jak postupuješ, když máš v ruce nové číslo oblíbeného časopisu? Čteš ho od první řádky do poslední?

Jakub našim kamarádům vysvětlil, že píše vědecký článek, a nechal si od nich pomoci. Který z nich je Jakubův? Vrať se k jeho textu a pomoz mu ho upravit do podoby vědeckého článku. Znovu ho důkladně prostuduj.

a) Napiš krátkou anotaci do úvodu. *(Anotace je stručný obsah).*
b) Vymysli vhodný název.
c) Vyber klíčová slova *(přelož také do angličtiny)* a napiš je na začátek Jakubova textu.
d) Stranou vypiš ke každému odstavci nejdůležitější pojmy.
e) Doplň správně druhou citaci.

Kde se ti hodí takhle s textem pracovat? Dokážeš najít učebnici, ve které je text podobně zpracován?

Jak by se dalo dál pracovat s druhým textem? Najdi v něm tu část, která je zobrazena na ilustraci.

Můžete podle druhého textu celý obřad zdramatizovat.

Když se s někým pohádáš – máš nějaký rituál na usmíření?

Kdyby ses připravoval/a na setkání s domordci, která chvíle je podle tebe nejdůležitější? A kterou situaci bys vybral/a pro pořízení ilustrační fotografie k uvedeným textům? Označ v některém z nich.

Najdi odpovědi na následující otázky a poznamenej si, ve kterém z textů jsi je našel/našla. Pokud jsi odpovědi nenalezl/a v textech, kde jsi hledal/a?

Jakou barvu mají roucha starešinů? _____

Co asi znamenají posvátná slova v řeči domorodců? _____

Který z kmenů byl přátelský? _____

Co znamenají slova píď a linie? _____

Vyber z obou textů ty části, kde si bojovníci smývají z tváří barvy, a napiš si je sem:

.....

.....

.....

.....

Zkus domyslet podrobnosti, kdo a jak chystá vodu, za jakých okolností, zda i přípravu vody provází nějaký rituál…

modro – moudro

Podle toho, jaké mám zadání, čtu ...

Když potřebuji, tak si text různě ...

Se zdroji se zachází tak, že …

o mně – pro mě

KAPITOLA 9

Pilot

Kamarádi stáli na pláži s očima upřenýma k nebi. Malá tečka na obloze se pomalu zvětšovala, až se z ní stal hydroplán, který pomalu klesal k vodní hladině. Když se plováky už už dotýkaly hladiny, Katka skoro nedýchala. Hned nato už se stroj houpal na vlnách.

„Jako velká labuť!“ vydechla užasle Alena

Na pláži se seběhli kolem pilota.

„To bych chtěl taky umět. Je těžký řídit letadlo?“ ptal se Jarda.

„A jak dlouho trvá, než se to člověk naučí?“ přiběhl Petr s další otázkou.

„A můžou piloti nosit brýle?“ zajímalo Alenu.

„A jsou taky pilotky?“ nebraly jejich otázky konce.

A pilot letadla jim trpělivě odpovídal. Dozvěděli se třeba, že na světě existuje přes 49 tisíc letišť, že letecká doprava patří mezi vůbec nejbezpečnější druhy dopravy a nebo že letecká míle byla odvozena z délky jedné obloukové minuty zemského poledníku (tedy jedné minuty zeměpisné šířky) a je dlouhá 1 852 m.

[2]

Věděli jste, že palivem pro letadla není nafta ani benzin, ale kerosin? Spočítejte, kolik litrů kerosinu (leteckého paliva) bude potřeba na cestu z Pacific Harbouru do Vanua Levu. Počítejte s tím, že letadlo má spotřebu 4,7 l na 100 km a že na startovací a přistávací manévr je nutné připočítat ještě dalších 5 l.

Kamarádi se mohli přetrhnout, kdo pomůže pilotovi spočítat spotřebu paliva na zpáteční cestu. Zápasili statečně s mapou i pravítkem, ale nakonec každý spočítal něco jiného.

„No, to bych si dal, kdybych to po vás nepřepočítal," usmál se pilot.

„Ve vzduchu se chyby neodpouštějí, tak se na to podíváme spolu."

„Bodejť bys to měl správně – ty jsi měřil v kilometrech, ale my počítáme v mílích," našel rychle Petrovu chybu.

„No jo, to jsem ale nevěděl!"

„A ty to máš, slečno, nepřesně změřené. Tady na té mapě je každý milimetr zatraceně daleko!"

Podívej se nyní na chyby dětí z příběhu i na ty, kterých jste se dopustili ve třídě. Rozhodni, které se staly z nepozornosti, které z neznalosti a které vznikly z jiných příčin. Dopiš příklady z vlastní zkušenosti. Jaké poučení si z nich lze vzít? Jak chybám předcházet?

	v příběhu	ve třídě	má zkušenost	poučení (jak příště)
neznalost				
nepozornost				

V následujících případech najdi chybu a vysvětli, jak k ní asi došlo:

1) *Koala medvídkovitý (Phascolarctos cinereus, Goldfuss, 1817), známý také jako medvídek koala, je jedno z nejznámějších australských zvířat. Přestože vzhledem skutečně připomíná medvěda, je to ve skutečnosti vačnatec, podobně jako třeba klokan nebo vakoveverka létavá. Je jediným známým zástupcem čeledi kokakolovitých.* [3]

2) ***17 + 18 → 35 + 220 → 255 + 787 → 1040 : 2 → 520 – 318 → 202***

3) *Kvůli čemu nedorazili cestující na zamýšlené místo? Kde se stala chyba? Jaké následky pro ně bude chyba znamenat? Mohli nějak chybě předejít? Jeďte rovně, druhou ulici doleva, pak hned doprava, třetí vlevo a tam to je…*

→ → ↑ → → ↑

Sejdeme se tam, co byli ti raci.

Čekám tam, co byli ti racci. Kde jsi?

Zahrajte si pexeso nebo lodě. Lze se vyvarovat chybných tahů? Proč?

Posuď následující chyby z hlediska jejich závažnosti, můžeš si udělat poznámky.

- *Bil jsem s babyčkou na výletě. (žák 1. ročníku)*
- *Můj burzovní makléř poradil svému klientovi, aby investoval 1 000 EUR do akcií firmy, která se ukázala jako totální propadák.*
- *Spletl jsem se a špatně přečetl SMS, že sraz s kamarádem máme v 5 hodin před kinem, přitom jsme se domluvili na čtvrt na šest…*
- *Myslel jsem, že sraz s kamarádem máme v 5 hodin před kinem, přitom jsme se domluvili na třičtvrtě na pět.*
- *Na ulici mě poprosil neznámý člověk, abych mu půjčil 500 Kč na jízdenku domů. Už jsem ho nikdy neviděl, na udané adrese bydlí někdo úplně jiný…*
- *Přiď v sobotu na návštěvu. (SMS kamarádce)*
- *Koupil jsem si žvýkačky za 12,90 Kč. Prodavačka mi na dvacetikorunu vrátila dvě dvoukoruny.*
- *Řidič nedal na křižovatce přednost v jízdě.*
- *Hráli jsme s kamarádkou pexeso a já jsem sáhla o jednu kartu vedle…*
- *Nový žák ve třídě si nepřinesl do školy kružítko.*
- *Učitelka angličtiny: „Open the door…, open the door! No tak zavřete ty dveře!"*
- *Chyba v testu u přijímacích zkoušek.*
- *Do pračky jsem k bílému prádlu omylem přidala červenou ponožku a vše se obarvilo.*
- *Místo cukru jsem čaj osolil.*

.....

.....

.....

Posuďte následující situaci. Jak se Jirka asi cítí? Jak výroky kamarádů ovlivní jeho chuť naučit se hrát bowling?

Jirka šel s kamarády na bowling. Je to jeho první zkušenost, ještě nikdy bowling nehrál. Došla na něj řada, aby pokračoval ve hře. Ani jednou nezasáhl kuželky…

Ty seš fakt kopyto!

Blbě!

Hele, to chce větší švih…

Nakroč si levou nohou…

Zase blbě! (smích)

Příště to zvládneš…

---

modro – moudro

Už vím, že chyba …

o mně – pro mě

KAPITOLA 10

?

„Copak potřebuješ?“ zvedla Jitka telefon.

„Petr upadl a nemůže stoupnout na nohu. Co s ním mám provést?“ ptala se Marcela, která byla zrovna s výpravou v terénu.

„Je mu špatně?“

„Ne,“ zkontrolovala Marcela ještě jednou Petra pohledem a pustila na telefonu hlasitý odposlech, aby to slyšel i Petr.

„Není mu na zvracení?“

„Ne.“

„Tak ho posaď někam do stínu. Krvácí to?“

„Ne.“

„Otéká mu to?“

„A jak to poznám?“

„Porovnej to s druhou nohou.“

„No, trochu jo.“

„Tak ať opatrně zkusí přitáhnout chodidlo k holeni a taky s ním zkusí opatrně zakroužit. Může to udělat?“

„Může. Ale bolí to,“ odpověděla Marcela, která nepřestávala Petra sledovat. Ten vzorně plnil Jitčiny pokyny, ale když kroužil nohou, sykl bolestí.

„Tak mu to stáhněte obinadlem a pomozte mu zpátky. Hlavně ať na to nešlape. To bude dobrý. Čekám tu na vás.“

„Tak, je tu jedna z posledních příležitostí zavolat domů. Víte, že připojení přes satelit je drahý špás, tak si pořádně rozmyslete, na co se budete ptát. Však už to znáte,“ shrnul vše podstatné Tomáš.

Kamarádi se rovnou chopili tužek a začali si psát:

Jaký byl…
Co jste dělali u…
Vyprávějte mi, proč se…
Co se stalo potom…

Proč a kdy se vůbec ptáme?

Vrať se k úvodním dvěma textům a podívej se, kdo a proč klade otázky. Existuje nějaký vztah mezi tím, na co se ptáme a jak se ptáme? Jak se v obou úvodních textech otázky liší?

Už jsi někdy odpovídal/a v nějaké anketě? Stalo se ti, že ti někdo volal na mobil a dělal nějaký průzkum (trhu, veřejného mínění atd.)?

Promluvte si ve třídě o bezpečné komunikaci s cizími lidmi.

Vzpomeň si na situaci, kdy ses bál/a na něco zeptat. Existují nějaké způsoby, jak se zeptat anonymně?

Můžete si zkusit sepsat anonymně otázky, na které jste se někdy báli zeptat. Lístečky hoďte do klobouku. Vyučující z nich několik vybere a přečte je nahlas. Domýšlejte, jaké jsou důvody, proč se asi tazatel bál zeptat.

Procvičte se v kladení otázek. Vyučující vám připraví pod šátek nějaký předmět. Nejprve se doptávejte, abyste zjistili, jaký předmět je pod šátkem ukryt. Až to zjistíte, pokládejte další otázky, které se vztahují k již známému předmětu, ale na které zatím neznáte odpověď (ať už ji někdo jiný zná, nebo ne). Otázky se nesmí opakovat.

Na konci kapitol v učebnici bývají otázky. Proč by mohlo být dobré věnovat se jim, i když to výslovně nemáš za úkol?

Ve třídě se jistě najdou takoví, kteří o něčem vědí víc než ty (a může to být třeba historie motocyklových závodů). Vyber si několik spolužáků a připrav si, na co (a jak) se jich chceš zeptat:

zeptám se (koho)	otázka	odpověď

Zahrajte si „křeslo pro hosta“. Vyberte někoho, kdo zná nebo umí něco, co jiní neumějí, neznají. Připravte si pro něj otázky a ptejte se ho na věci, které vás zajímají. Zahrajte si roli televizního moderátora v takové debatě.

modro – moudro

Už vím, že zeptat se ...

Podle toho, jak se zeptám …

o mně – pro mě

KAPITOLA 11

(Ne)pořádek

Jak by měla výprava naložit s odpadky po měsíci pobytu?

„Tak to nám to rychle uteklo, co?“ začal Tomáš.

„Chtěl jsem vám udělit velkou pochvalu. Byl to pěkně prožitý měsíc a udělali jsme kus dobré práce. Byli jste skvělí pomocníci a doufám, že i vám to bylo užitečné. Teď nás ale ještě jedno velké sousto čeká.“

„Já vím,“ zareagoval rychle Jarda, „sbalit a zamést stopy.“

„Ano, a bude to pěkná fuška,“ potvrdil Tomáš.

„Mě tedy nejvíc děsí, co uděláme s těmi odpadky,“ přidala se Alena „nikdy bych neřekla, kolik toho po sobě necháme.“

„Něco tu asi zůstat může, když se o to patřičně postaráme, ale některé si nejspíš odvezeme s sebou, nebo ne?“

Co všechno tě k obrázku napadá? Piš si pojmy okolo tak, jak tě napadají. Nejlépe na lepící lístečky, které budeš moci později přemístit.

Setřiďte následně pojmy z přílohy do skupin tak, jak k sobě patří.

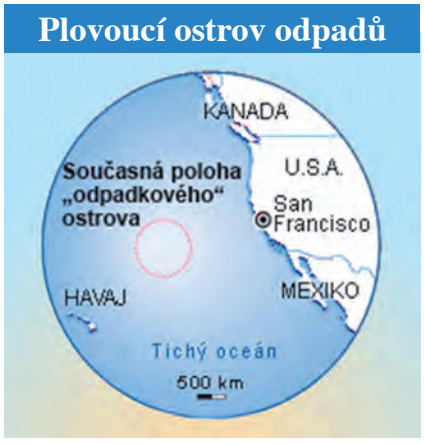

Co lze vyčíst z obrázku?

Pozorně si prostuduj obrázek. O jaký typ grafické informace se jedná? Soustřeď se na všechny detaily. Všímej si nadpisů, geografických názvů, měřítka. Co označuje červeně vyznačená oblast? Jak je veliká? Kde se nachází? Co označuje? Na co mapa upozorňuje? Jaké další otázky tě k obrázku napadají?

[*4*]

Napiš si poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Prostuduj si text a zvýrazňovačem si v něm označ nejdůležitější pojmy/klíčová slova. Kolik pojmů (může to být i sousloví) jsi vybral/a? Porovnejte si ve třídě navzájem, zda jste se na pojmech shodli. Proč myslíš, že se v některých pojmech můžete rozcházet?

Obří plovoucí ostrov plastů, špíny a nejrůznějšího odpadu stále více zamořuje Pacifik a přerůstá v katastrofu. Ohrožuje Havaj a západní pobřeží USA. Nezamýšlená největší skládka světa má rozměry v řádech tisícovek čtverečních kilometrů. Hmotnost „ostrova“ je odhadována na minimálně tři miliony tun. Smrtonosný odpadkový ostrov tvoří obsah kontejnerů, které se převrátily do moře společně s dalšími předměty. Ty se na ně v průběhu let navalily. Naplaveniny z různých přístavů, staré rybářské sítě, odpad z lodí. Plastové láhve, boty, textil, kondomy, zbytky pohonných hmot. K nalezení je zde skoro všechno. „Je to obrovský záchod, který nesplachuje. Neustále se točí v Pacifiku a nabírá další a další špínu,“ řekl Charles Moore, výzkumník z Long Beach v Kalifornii. Rybám a jiným mořským živočichům hrozí při setkání s ostrovem smrt, protože i v něm hledají potravu. Ta je ovšem zahubí. „Více než milion ptáků a přes sto tisíc mořských živočichů ročně zemře poté, co zkonzumuje něco z plovoucího odpadu. Třeba plastové láhve,“ uvádí se ve studii organizace Greenpeace. Někteří ekologové tvrdí, že znečištění dříve relativně nedotčených vod v oceánech daleko od pevnin začíná být neúnosné. Do oceánů putují každý rok miliony tun odpadů. [5]

Z textu o ostrově zkus pořídit stručné a přitom výstižné výpisky (poznámky).

.....

.....

.....

.....

Prohlédněte si tuto pojmovou mapu. Jakým způsobem jsou informace uspořádány? Vyložte, o co jde, co pojmová mapa obsahuje, na základě následujících informací zpracovaných formou strukturované mapy pojmů:

Převyprávěj text a použij všechny pojmy z pojmové mapy.

Porovnej zde různé použité formy – mapu (náčrtek, obrázek), souvislý text, vlastní výpisky a pojmovou mapu.
Který způsob ti vyhovuje? V čem se dobře orientuješ? Který způsob už používáš a který je pro tebe nový?

Zpracuj pojmovou mapu na téma ekologie (nebo jiné, které tě zajímá) nebo zpracuj strukturu pojmů učiva, jež právě probíráte. Můžeš také připravit pojmovou mapu o tom, jak se dělá pojmová mapa a k čemu ji lze využít, nebo o svých plánech do budoucna.

modro – moudro

Utřídění zápisků ...

o mně – pro mě

KAPITOLA 12

Zpátky doma

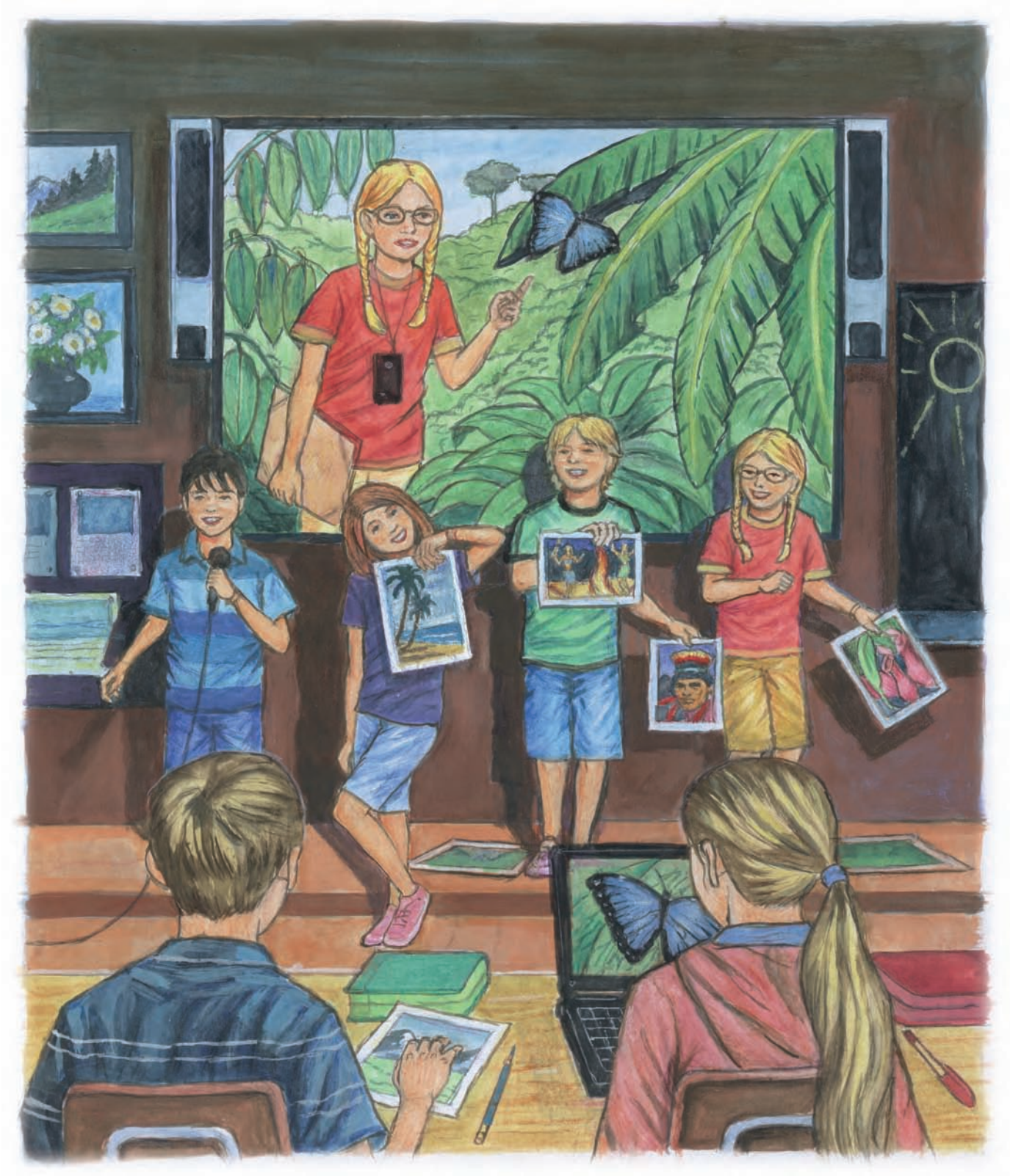

Ahoj mami, to bylo fakt dobrý. Vůbec jsem netušil, že zrovna botanika je takový vzrůšo. Dělali jsme různý pokusy, taky sbírali brouky, určovali motýly, a nejvíc mě bavilo je fotit. Jo, a po měsíci ve spacáku se děsně těším na peřiny. A víš, že stonožky a mnohonožky nejsou stejný? Jo, a jednou lilo, tak jsme strávili celý den u kompu. A taky…

Pokaždé jsme pomáhali s některými lehčími úkoly, zpracovávali měření, zapisovali údaje z měření a postupy práce. Nasbíraná data jsme pomáhali třídit a naučili jsme se přitom spoustu užitečných věcí. Popíšeme vám teď, jak vypadal takový běžný den na ostrově…

Jak se úvodní ukázky liší? Kdo a komu je asi říká? Co je jim společné?

Kdy a kde je vhodné mluvit spisovně?

Poslechněte si z nahrávky část referátu. Najděte chyby.

Prohlédněte si následující slidy z dětské prezentace. Napište si vedle každého, co je na něm špatně, a navrhněte, jak to udělat lépe:

Poloha ostrova

Fugloy (dán.: Fuglø, isl.: Fugley, švéd.: Fågelö, čes.: ptačí ostrov) je nejvýchodnější Faerský ostrov. Má rozlohu 11,2 km^2 a 33 obyvatel.

Nejbližším ostrovem je Svínoy na jihu. Je zde 5 vrcholů, z toho nejvyšší Klubbin měřící 620 m. Na východě ostrova jsou skály Eystfelli vysoké 448 m.[1] Byl tam postaven maják. 0,1 % rozlohy ostrova tvoří voda. Jsou zde dvě osady. Kirkja s 28 obyvateli a Hattavík s 5 obyvateli. V Hattavíku žilo v roce 2002 17 lidí. Tyto dvě vesnice jsou spojeny silnicí.

[6]

Čeledě opic

Opice (Simiiformes)
– skupina ploskonosí (Platyrrhini)
– čeleď malpovití (Cebidae)
– čeleď chápanovití (Atelidae)
– čeleď kosmanovití (Callitrichidae)
– čeleď mirikinovití (Aotidae)
– čeleď chvostanovití (Pitheciidae)
– skupina úzkonosí (Catarrhini)
– nadčeleď kočkodani (Cercopithecoidea)
– čeleď kočkodanovití (Cercopithecidae)
– nadčeleď hominoidi (Hominoidea)
– čeleď gibonovití (Hylobatidae)
– čeleď hominidi (Hominidae)

[*7*]

[*8*]

Než se výzkumníci rozloučili s našimi kamarády, ukázali jim, jak si lépe poradit s prezentací svých výsledků. Zkuste si také doplnit tabulku: [*9*]

	výborné	**ještě to není úplně ono**	**nevhodné**
obsažné informace	obsahuje podstatné informace	obsahuje důležité informace, ale i příliš vedlejších detailů	důležité informace chybějí, jen nedůležité detaily
přehlednost			některé informace hledáme na plakátu těžko
gramatická správnost	v textu nejsou žádné chyby		
grafika			působí chaoticky

Jaký je hlavní úkol obrázku v prezentaci nebo referátu? Srovnej následující ukázky:

[*10*]

Ruka primátů (opic, lidoopů a člověka) má velmi podobnou stavbu. Palec na ruce je oddělený od ostatních prstů a je různou měrou schopný postavit se proti ostatním prstům.
Ruka opic a lidoopů je však relativně užší, všechny prsty kromě palce jsou delší, než je tomu u ruky člověka. Konečky prstů mají kuželovitý tvar. Ruka člověka je naopak relativně širší, konečky prstů jsou plošší. Palec člověka je delší, silnější a pohyblivější.

Naproti tomu noha člověka a ostatních primátů se značně liší. Všichni primáti (kromě člověka) mají palec na noze oddělený od ostatních prstů. Palec opic a lidoopů je ve srovnání s palcem u nohy člověka pohyblivější a může se postavit proti ostatním prstům. Chodidlo je kratší a více klenuté, pata není tak ostrá jako lidská.

Vyučující vám ukáže obrázek. Popisuj zvíře na obrázku tak dlouho, až spolužák/spolužačka pozná, které zvíře popisuješ. Při popisu nesmíš použít název zvířete ani slovo příbuzné či odvozené.

Vytvoř vlastní prezentaci/referát. Snaž se dodržovat všechna pravidla dobré prezentace.

---

modro – moudro

Když si chci připravit dobrý referát nebo prezentaci …

o mně – pro mě

KAPITOLA 13

Lidové modro

Jaká práce, taková odměna.
Práce kvapná, málo platná.
Chybami se člověk učí.
Cvik dělá mistra.
Kdo nic nedělá, nic nezkazí.
Komu se nelení, tomu se zelení.
Žádný učený z nebe nespadl.
Za chyby se platí.
Dvakrát měř, jednou řež.
Co se v mládí naučíš, ke stáru jako když najdeš.
Neznalost zákona neomlouvá.
Komu není rady, tomu není pomoci.
Chybovat je lidské, odpouštět je božské.
S chutí do toho, půl je hotovo.
Cizí chyby máme na očích, svoje za zády.
Bez práce nejsou koláče.
Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.
Čím výše vystoupíš, tím větší rozhled.
Chytrost nejsou žádné čáry.
Jedna chyba sto jiných za sebou táhne.
Kdo chce, hledá způsoby, kdo nechce, hledá důvody.
Kdo si svého mistra váží, na toho hlad nedoráží.
Kolik řečí umíš, tolikrát jsi člověkem.
Líná huba – holé neštěstí.
Pečení holubi nelítají do huby.
Trpělivost růže přináší.
I mistr tesař se někdy utne.
Když je žák připraven, učitel je nablízku.
Těžko na cvičišti, lehko na bojišti.

ZDROJE

1) http://www.youtube.com/watch?v=m17XfOJkFMQ
2) http://cs.hotels.com/ImageDisplay?neighborhoodId=6049179&type=NeighborhoodHighlight
3) http://cs.wikipedia.org/wiki/Koala_medv%C3%ADdkovit%C3%BD
4) http://img.aktualne.centrum.cz/42/52/425249-plovouci-ostrov-odpadku.png
5) http://m.aktualne.centrum.cz/article.phtml?id=278865&s=147&p=216
6) http://cs.wikipedia.org/wiki/Fugloy
7) http://t0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTjPSwgfhzbdG59vmHd4JtATc6Naho4-OuUcEfUNRid--VE5mRD6
8) http://cs.wikipedia.org/wiki/Opice
9) Volně podle Košťálová: Hodnocení. SKAV, 2008
10) http://etc.usf.edu/clipart/50700/50711/50711_monkey.htm

Ostrovní dobrodružství

PRACOVNÍ SEŠIT

Vydavatel: www.scio.cz, s. r. o., Pobřežní 34, Praha 8
Autoři: PhDr. Jan Voda, PhD., Mgr. Hana Hradilová
Na publikaci dále spolupracovali: Oldřich Liška,
Mgr. Dana Husníková, Klára Kolčavová
V roce 2012 vydala společnost www.scio.cz, s.r.o.
v rámci projektu Nauč se učit se (rozvoj klíčové kompetence)
CZ.1.07/1.1.00/14.0218.

Vydavatel dává svolení k využívání i kopírování částí publikace,
a to výhradně bezúplatně ke vzdělávacím účelům.
Tento projekt je financován z Evropského sociálního fondu
a státního rozpočtu České republiky.
Vydání první.

www.scio.s.r.o. , Pobřežní 34, Praha 8, 186 00
tel: 234 705 027, 234 705 021, 234 705 511
e-mail: nautilus@scio.cz

ISBN 978-80-7430-073-8

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

D. LIŠKA

Tomáš vedoucí výpravy	**Karel** botanik	**Richard** geolog	**Jitka** zdravotnice
Marcela archeoložka	**David** geograf	**Zorka** zooložka	**Jakub** etnolog

baterie

energetické využití

kompostování

kontejner

kuka vůz

kupovat věci vyrobené z recyklovaných surovin

nakupovat úměrně

nebezpečný

nosit na nákup vlastní tašku

odpadkový koš

opětovné využití

pálení

plast

popelnice

sklo

spalovna

šetřit vodou

třídit odpad